

Werken aan de Regio Venlo 2015-2018

Programma's voor de toekomst.

REGIO VENLO

Werken aan de Regio Venlo 2015-2018 *Programma's voor de toekomst.*

Dit document geeft aan waar de gemeenten in Noord-Limburg, gelet op de regionale opgaven en ambities van de Regio Venlo (zie strategische visie Regio in Balans uit 2012), de komende periode gezamenlijk voor aan de lat staan. Opgaven en ambities die wij in overleg met onze maatschappelijke partners, andere overheden, bedrijfsleven, maatschappelijke instellingen en inwoners vertaald hebben in negen regionale programma's. De komende periode gaan wij als regio gezamenlijk aan de slag met de uitvoering van deze programma's door de procesondersteuning te organiseren. Daarnaast voeren wij op basis van de samenwerkingsafspraken in de regio de reguliere overheidszaken uit via daartoe benoemde projecten en activiteiten.

Het document dient nadrukkelijk ook als uitnodiging aan anderen, inwoners, overheden, maatschappelijke instellingen en bedrijfsleven, om uitgaande van hun eigen ambities, waar opportuun en mogelijk aan de realisatie van deze ambities bij te dragen.

A.S. Scholten, voorzitter Regio Venlo

I. Inleiding

In 2012 hebben de gemeenten in de Regio Venlo de strategische visie Regio in Balans vastgesteld; een perspectief op de middellange termijnontwikkeling van de Regio Venlo. De regionale visie is een weergave van de verzamelde lokale ambitiesdocumenten, zoals die in het recente verleden door de zeven afzonderlijke gemeenten zijn vastgesteld.

Dit document geeft aan waar de gemeenten in Noord-Limburg, gelet op de regionale opgaven en ambities de komende periode gezamenlijk voor aan de lat staan. Opgaven en ambities die wij in overleg met onze maatschappelijke partners, andere overheden, bedrijfsleven, maatschappelijke instellingen en inwoners vertaald hebben in regionale programma's die wij graag samen met deze partners tot uitvoering willen brengen.

De regionale visie kent drie hoofdogaven die de afgelopen periode verder zijn geduid in negen regionale thema's, die allemaal een eigen dynamiek en omgeving kennen. De inzet op deze thema's is om als overheid mee te helpen aan het zich manifesteren van de kracht van de omgeving. De richting waarin we dat doen wordt bepaald door de regiovisie. Met andere woorden, we zoeken koplopers en innovatieve ontwikkelingen die werken in de richting van de ambities van de regiovisie. Dit doen we door daar waar nodig samenwerking en samenhang te ondersteunen. En natuurlijk is het dan zo dat er op de thema's verschillende snelheden ontstaan, omdat het ritme van de omgeving bepalend is.

Naast deze hoofdogaven en thema's vanuit het perspectief van de omgeving, zijn er ook eigen opgaven voor deze regio. Deze reguliere inzet van de Regio Venlo zoals die vastgelegd is in gezamenlijke afspraken zijn: de Greenport Campus, de drie decentralisaties, het POL, de arbeidsmarkt en infrastructuur. En dit is in lijn met de samenwerkingsafpraak in de regiovisie en die is: we pakken zaken lokaal per gemeente op, tenzij we afspreken het op een grotere schaal te doen. En als we die afspraak maken zijn we daarin consistent.

Wij hebben ten aanzien van de programmering van de regiovisie dan ook nadrukkelijk gekozen voor twee sporen:

Het eerste spoor is om aan te sluiten bij de kracht van de regio (omgevingsspoor).

Het tweede spoor is door ons de vraag te stellen hoe kunnen wij als overheid die kracht van de regio verder brengen en wat is dan de opgave voor ons als overheid zelf (overheidsspoor). Ofwel, hoe kunnen wij de overheidsinzet zo realiseren dat de kracht van de regio zich maximaal kan manifesteren.

De Regio Venlo maakt na de succesvol verlopen Floriade in 2012 een doorstart. Jarenlang is er toegewerkt naar een fantastisch evenement dat ons niet alleen twee miljoen bezoekers en veel publiciteit heeft gebracht, maar ook een fraai werklandschap, betere fysieke ontsluitingsmogelijkheden en volop kansen voor de verdere economische ontwikkeling van onze regio. In

de komende jaren willen wij voortgaan op deze weg van samenwerking. Bestuurlijk samenwerken aan die zaken die ons als zeven samenwerkende gemeenten gezamenlijk verder brengen.

Alle opgenomen projecten en activiteiten die u terugvindt in de programma's vinden wij daarbij van belang. Echter een focus op alles betekent in de praktijk een focus op niets. De komende periode zullen wij dan ook prioriteit geven aan de ontwikkeling van de Brightlands Greenportcampus Venlo, inclusief de daaraan verbonden economische sectoren én de verdere ontwikkeling van de vrijetijdseconomie in onze regio.

Brightlands Greenportcampus Venlo

De belangrijkste regionale ontwikkeling is onmiskenbaar die van de Brightlands Greenportcampus Venlo. Het is een nieuwe stip op de horizon voor de Regio Venlo. Daarbij is deze ontwikkeling geen doel op zich, maar een middel om inhoudelijk focus te brengen en de juiste partijen snel met elkaar in verbinding te brengen om innovatie en kennisontwikkeling- en verspreiding te versnellen. En ook om het vestigingsklimaat in de regio te verbeteren, het bedrijfsleven (voornamelijk MKB) te faciliteren en de economische structuur van de regio te versterken. Greenport Venlo richt zich daarbij op het DNA van de deze regio, namelijk agro/food en gezondheid/gezonde voeding, maakindustrie, logistiek en services. Greenport Venlo kijkt naar de sectoren die in de regio sterk vertegenwoordigd zijn, en naar de synergie die met kennisinstellingen te vinden is.

Vrijetijdseconomie

De vrijetijdseconomie draagt in grote mate bij aan onze regionale economie. Om een gezonde en in de toekomst renderende vrijetijdssector te behouden, is innovatie van groot belang. De sector is zich daar zelf zeer van bewust. Gelet op het belang van deze bedrijfstak voor de werkgelegenheid en het verdienend vermogen, verdient dit onze aandacht. Samen met de sector werken wij in 2015 aan een regionale visie vrijetijdseconomie die naar verwachting de basis zal vormen voor een concreet regionaal actieprogramma, waaraan de komende jaren gezamenlijk uitvoering gegeven zal worden.

II. De hoofdpogaven van de regio

De regio Noord-Limburg is een dynamische en actieve regio. In de strategische visie Regio in Balans uit 2012 staan drie hoofdpogaven centraal: Boeien en Binden (het zorg dragen dat de regio aantrekkelijk is voor de huidige en nieuwe bewoners en de bezoekers), Vitale Gemeenschappen (gericht op een sterke sociale structuur en identiteit) en Innoveren en Vermarkten (een sterke en duurzame economische structuur).

Boeien en Binden

De ambitie vanuit de hoofdpogave Boeien en Binden is het zijn, maar vooral ook het blijven van een aantrekkelijke woon- en leefomgeving, met een hoge ruimtelijke kwaliteit en voldoende voorzieningen. Deze hoofdpogave is vooral gericht op de inzet van de overheid zelf. In deze hoofdpogave manifesteert zich bijvoorbeeld het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) en onze ambitie rondom infrastructuur. Maar ook sport en cultuur, hoewel voor deze thema's in de praktijk nog geen krachtig regionaal beleid is ontwikkeld.

De actualisatie van het POL is een zeer belangrijk thema met voor het komende jaar de opdracht te komen tot regionale visies op de terreinen van wonen, werklocaties, detailhandel, landbouw/landelijk gebied, vrijetijdseconomie en (wind)energie.

Innoveren en Vermarkten

Met Innoveren en Vermarkten zet de Regio Venlo zich actief in bij het verder versterken van de economische kracht van Noord-Limburg. De speerpunten voor de economische ontwikkeling in de regio zijn de sectoren agrofood- en agribusiness, logistiek, maakindustrie, zorg, vrijetijdseconomie en kennisinfrastructuur.

De Regio Venlo stimuleert de innovatie en kennisontwikkeling in deze sectoren met het oog op een duurzaam investerings- en werkklimaat. Afhankelijk

van initiatieven van binnen de afzonderlijke sectoren werkzame ondernemingen en vanuit de ambities uit de regionale visie sluiten wij hierop aan. Bij de in deze programmering opgenomen relevante thema's kunt u lezen hoe.

Als initiatiefnemer werken wij samen met de provincie, kennisinstellingen en ondernemers uit de sectoren agribusiness, logistiek en de maakindustrie aan de ontwikkeling van de Brightlands Campus Greenport Venlo. Het overheidsspoor van de ontwikkeling van de campus enerzijds en het omgevingspoor van de sectoren agrofood, maak en logistiek komen samen in de kennisontwikkeling door enerzijds de kennisvraag, kenniscirculatie en kennisadaptie van de bedrijven en anderzijds het kennisaanbod van de campus.

Vitale gemeenschappen

De Regio Venlo herbergt vele pareltjes van gemeenschapszin. Betrokken inwoners die het verschil maken in hun eigen leefomgeving. Deze hoofdpogave is belangrijk voor het onderscheidend vermogen van onze regio; pioniers uit het land van Maas en Peel die een voor ons land bovengemiddelde participatiegraad kennen en dito zelfinitiatieven aan de dag leggen. Zowel sociaal-maatschappelijk, economisch als ecologisch. 'Vitale gemeenschappen' beoogt een sneeuwbaaleffect op gang te brengen, zodat:

- Buurten, wijken en dorpen hun eigen kracht mobiliseren en zich verder versterken;
- Overheid en maatschappelijk middenveld leren omgaan met vitale gemeenschappen.

Schematisch zien de geprogrammeerde hoofdpogaven er als volgt uit:

Hoofdpogaven	Omgevingspoor: thema's	overheidsspoor
Binden en Boeien	Excellent leven	POL Infrastructuur
Vitale gemeenschappen	Vitale gemeenschappen	Drie decentralisaties
Innoveren en Vermarkten	Agrofood en -business Logistiek Maakindustrie Kennisinfra Vrijetijd Duurzaamheid Zorg	Arbeidsmarkt Greenport Campus

III. De programma's van de regio Venlo

Op basis van de drie hoofdpogaven willen wij als regio bijdragen aan de in hieronder opgenomen geformuleerde aanpak en activiteiten. Deze zijn het resultaat van gesprekken tussen inwoners, ondernemers en onderwijs- en onderzoeksinstituten waarbij wij als overheid hebben aangesloten (op het omgevingsspoor) en onze eigen activiteiten (het overheidsspoor). Dit betekent dat het karakter en de verantwoordelijkheid voor het werken op de verschillende sporen wezenlijk van elkaar verschillen en daarmee ook de manier waarop we de programma's uitvoeren.

Dit is echter niet vanzelfsprekend. Het vergt bestuurlijk en ambtelijk onder meer een attitude die aansluiting zoekt op maatschappelijke initiatieven, zonder deze zelf over te nemen. Dit aspect van de samenwerking zal door de regio worden opgepakt in een aanvullend leren-leren programma.

De programma's volgen ook uit gesprekken met andere overheden en als vervolg op de conclusies uit de Kansentlas voor Noord-Limburg en de Stads- en regiofoto Venlo en omstreken. Deze documenten zijn verschenen in 2013, respectievelijk 2014.

Programma's op basis van omgevingsspoor

1. Agrofood en -business

De Regio Venlo heeft de ambitie tot de slimste en duurzaamste agrofoodregio's van Europa te behoren en zelfs een wereldspeler te zijn. Uit onderzoek van Eurostat blijkt dat Noord Limburg nog net buiten de top 10 agrofood regio's van Europa valt. Samen met Oost Brabant en Niederrhein zijn we één van de krachtigste agrogebieden van de wereld. De mogelijkheden voor verdere verbindingen met de Duitse burens [Niederrhein] blijken ook uit de Porterstudie die de grensoverschrijdende

agrofoodketen in beeld heeft gebracht. De Regio Venlo heeft daarmee een sterke en onderscheidende positie ten opzichte van andere regio's. In onze regio worden veel agrarische producten geproduceerd, maar er is ook een zeer sterke agrotechnologische en agrologistieke tak. Juist deze aanwezigheid van de complete keten biedt voor de toekomst kansen om naast het produceren van agrarische producten sec ook kennis en kunde te gaan vermarkten. Daarmee vormt de agrarische sector de ruggengraat van de economische en sociale structuur van de regio en draagt het in belangrijke mate bij aan de werkgelegenheid en het verdienvermogen van de Regio Venlo.

De uitdaging waar we als partners in de regio (ondernemers/instituten, onderzoek/onderwijs en overheid – de zg als triple helix) voor staan is het gezamenlijk ontwikkelen van een nieuw verdienmodel voor de agro&food sector om een excellente regio te zijn en blijven. Er is een toenemend besef bij de ondernemers en hun partners dat er echt iets moet gebeuren want schaalvergroting en kostprijsverlaging is op de lange termijn een eenzijdig en eindig verdienmodel voor de sector. De koplopers in de verschillende agrarische sectoren (tuintbouw, boomkwekerij, veehouderij, etc) zijn allemaal op zoek naar hetzelfde: een nieuw duurzaam verdienmodel voor de toekomst dat economisch rendabel en maatschappelijke verantwoord is. Innoveren in de gehele waardenketen is noodzakelijk om op duurzame wijze te voorzien in de stijgende vraag naar voedsel en de schaarste aan grondstoffen en het creëren en behouden van concurrentievoordeel.

De Regio Venlo heeft ondernemende koplopers in de agrarische sector die het verschil maken. Echter, de koplopers weten elkaar nog niet goed te vinden waardoor kansen voor o.a. cross overs op (sociale) innovatie en

leren van elkaar onderbenut blijven. De Regio Venlo heeft hierin een faciliterende rol om een sterk en breder netwerk van ondernemers die het verschil maken, te ondersteunen.

Niet Vinken maar Vonken

In 2010 hebben de LLTB en de Provincie Limburg de 'Verklaring van Roermond' ondertekend. Hierin wordt de ambitie uitgesproken om van de Limburgse veehouderij de meest duurzame veehouderij van Nederland te maken. Daartoe is het uitvoeringsprogramma Innovatieagenda Duurzame Veehouderij Limburg opgesteld. De gemeenten zijn gevraagd om inzet te plegen als trekker van het onderdeel Ruimtelijke Ontwikkeling. De gemeenten hebben dit toegezegd onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat ook de sector haar verantwoordelijkheid neemt. Het is de ondernemer die zelf zijn weg moet gaan zoeken. Gemeenten zijn bereid tot faciliteren en ondersteunen. Wij gaan echter niet de weg plaveien of de rol van de ondernemer overnemen om zijn route naar de duurzame veehouderij te bepalen.

Deze aanpak vormt ook een belangrijk onderdeel van de ambitienota "Limburgse Land- en Tuinbouw Loont" van de provincie Limburg. Doel is om belemmerende regelgeving te identificeren en weg te halen waardoor innovatie blijvend kan ontstaan. Het huidige verdienmodel betekent niet alleen dat de ondernemer op dit moment vooral bezig is met overleven maar ook dat er geen ruimte is om het anders te gaan doen. Daarin willen wij hen ondersteunen en faciliteren. De ondernemers in deze fase faciliteren en ondersteunen door onze bijdrage aan de Weg naar de Toekomst te leveren, heeft geen zin als er geen ondernemers zijn die deze weg willen, maar vooral ook, kunnen bewandelen¹. Daarnaast vervullen ook nieuwe vormen van samenwerking zoals het aspergegilde en het varkensgilde een koplopersrol.

Eiwitinnovatie in de Regio Venlo

Vanaf 2011² wordt in triple helix verband samengewerkt om gezamenlijke ambities en antwoorden te vinden die bijdragen aan een nieuw duurzaam verdienmodel voor de agrarische sector dat economisch rendabel en maatschappelijke verantwoord is. Naar aanleiding van individuele gesprekken met ondernemers, werksessies met ondernemers, wetenschap, overheden en workshops, heeft zich een kopgroep gevormd van ondernemers³ die een partnerschap vormen samen met de Regio Venlo, Rabobank, de Provincie Limburg, Knowhouse en PCC⁴. Dit heeft geleid tot het programma Eiwitinnovatie in de Regio Venlo.

Het programma Eiwitinnovatie in de Regio Venlo stimuleert, prikkelt en fungeert als vliegwiel voor de versnelling van innovatie bij bedrijven. En daarnaast het realiseren van een sterk netwerk van ondernemers

(community) die het verschil maken om een excellente regio op het gebied van agrofood- en business te zijn én blijven. De triple helix gaat op zeven onderdelen het programma en partnerschap vormgeven:

1. Regionale kennis- en innovatieagenda: Inzicht en overzicht van vragen rondom de verwaarding van de eiwitketen van en voor de koplopers en early adopters in het veld.
2. Scouting van nieuwe technologie, trends en ontwikkelingen: Scannen, zien en ervaren (vertaalslag maken van wat kan ik er als ondernemer mee)
3. Scouting van subsidies: Co-financiering en subsidie van het innovatietraject zijn broodnodig (van idee naar volgende stap)
4. Onderzoeken die er liggen, vertalen en eenvoudig beschikbaar stellen: Wat ligt er al op de plank en waar/ hoe kan de excellente kennis binnen handbereik komen?
5. Van vraagarticulatie via daadwerkelijk onderzoek naar innovatie: De vraag achter de vraag van de ondernemer onderzoeken om de juiste (inter-)nationale kennis te kunnen ontsluiten.
6. Partner in verwaarding van regionale kennis en innovatie naar het buitenland: Nederland is specialist in hoog efficiënte agro-foodproductie en het management ervan.
7. Facilitering van lopende innovatieprojecten en drie grensverleggende ondernemers- projecten als pilot opzetten

De Regio Venlo heeft de ambitie om te komen tot een gedragen partnerschap en facilitering van de uitvoering van het programma. Vanuit een gezamenlijke visie wordt ingezet op een aantal concrete innovatieve ketenprojecten, waar onder meer nieuwe eiwitbronnen, nieuwe productmarktcombinaties, inhoudsstoffen, internationalisering en kennisverwaarding centraal staan. De hoofdlijnen uit 'Eiwitinnovatie in de Regio Venlo' zijn ook opgenomen in het programma Limburgse Land en Tuinbouw Loont (LLTL) van de provincie Limburg. Daarnaast wordt nauwe samenwerking gezocht met de belangrijkste beweging in de regio, namelijk de ontwikkeling van de Brightlands Campus Greenport Venlo.

Relatie naar Brightlands Campus Greenport Venlo

In tegenstelling tot de sectoren logistiek en maakindustrie heeft de sector agrofood, naast de invulling van Limburgse Land en Tuinbouw Loont (LLTL), Niet

¹ Fancom (Paul Goethals), Inno+ (Maurice Ortman), Livar (Frank de Rond), Mark Thijssen (LLTB), Pieter Wijnen, Harald van Beek (C1000), Geert Benders (Fooddrome), Joep Hermans (Eiwit-en Oliepad), slagerij Rutten Panningen.

² In 2011 hebben twee ondernemers, Rabobank, de gemeente Venray en kennismakelaar Knowhouse het initiatief genomen tot EiwitRijk. Zij zijn samen de uitdaging aangegaan om een antwoord te vinden op de vraag 'waar verdient de agro & foodsector in de regio in 2030 haar brood mee?'

³ Koplopers o.a.: Vivara, Van Rijsingen groep, Van Asten groep, Ruud Zanders (Hollands Haantje, Kipster), Roozendaal groep, Dalsem, Kersten, Nelissen en Houbensteyn.

⁴ Protien Competence Centre (PCC)

Vinken maar Vonken, het programma Eiwitinnovatie en de Versnellingsagenda Tuinbouw nog slechts een beperkte gezamenlijke visie op onderwijs, onderzoek en innovatie. Maar juist de campusontwikkeling kan hier een belangrijke rol in vervullen. Het is dan ook zaak dat wij als regio ondernemers aan deze ontwikkeling weten te binden, zodat zij samen met kennisinstellingen benodigde onderzoeksprogramma's op bijvoorbeeld het vlak van gezonde voeding, inhoudstoffen of agro en techniek weten op te zetten.

Door middel van het organiseren van bijeenkomsten wordt getracht meer inzicht in dit thema te krijgen en bedrijven binnen de keten bij elkaar te brengen en contacten te stimuleren tussen de sectoren onderling. Ook het kennis maken met kennisinstellingen en het aangeven van de mogelijkheden tot toekomstige samenwerking is een belangrijk onderdeel van de bijeenkomsten. Vooralsnog wordt focust op de thema's: Vers in brede zin, Inhoudstoffen in relatie tot gezondheid en Agro Business en Techniek.

2. Verdienmodel Logistiek

De Regio Venlo wil haar belangrijke internationale positie binnen de mondiale logistieke netwerken behouden en daarvoor slim gebruik maken van bestaande contacten wereldwijd. Door de strategische ligging in de corridor tussen de havens van Rotterdam en Antwerpen en het Europese achterland wil de regio niet alleen aanzienlijke hoeveelheden fysieke goederenstromen verwerken, maar zich nog meer specialiseren in het efficiënt organiseren van logistieke stromen. De regio onderscheidt zich door de intensieve relatie tussen de logistieke sector en de agribusiness en maakindustrie. Er zijn investeringen nodig om deze (inter-)nationale logistieke positie te kunnen behouden.

De regionale uitdagingen voor de komende periode zijn het versterken van

de (multimodale) infrastructuur, innovatie, onderwijs & arbeidsmarkt en branding & acquisitie. Deze uitdagingen zijn niet nieuw; zij worden al langer door alle stakeholders onderkend.

Al in 2009 is op interactieve wijze een logistieke visie en uitvoeringsagenda ("Regio Venlo, compleet in innovatieve logistiek") opgesteld en er wordt volop geïnvesteerd op alle vier de genoemde terreinen. De regio wordt daarbij sinds 2009 geadviseerd door de Logistic Advisory Board, waarin ook de havens van Rotterdam, Antwerpen en Duisburg deelnemen. Eind 2013 constateerde de Logistic Advisory Board dat een vernieuwing van de gezamenlijke visie & programma en intensivering & verbreding van de samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheden nodig was om de positie van logistieke hotspot Venlo-Venray verder te versterken en veilig te stellen voor de nabije (5-10 jaar) en verre (10-15jaar) toekomst. Ondernemers en onderwijs hebben de handschoen opgepakt en de regie genomen, daarbij gefaciliteerd door de overheden en het LIOF. Dit heeft geresulteerd in het op 10 juli 2014 gepresenteerde Actieprogramma Logistiek Noord-Limburg, een nieuwe naam en logo (SMART Logistics Centre Venlo), een (nieuw) bestuur waarin ondernemers, onderwijs en overheid vertegenwoordigd zijn en de aanstelling van een programmamanager logistiek. Het bedrijfsleven is nu aan zet om, in samenwerking met het onderwijs en overheid, de acties in het programma verder uit te werken en uit te voeren.

Infrastructuur

Als het gaat om het investeren in en lobbyen voor versterking van de multimodale infrastructuur speelt de regio samen met de provincie een regierol. Belangrijke opgaven zijn o.a. de uitbreiding van de overslagcapaciteit (barge- en railterminals), uitbreiding A67 en N270, verdubbeling en elektrificatie van de Maaslijn en realisatie van een goede en snelle spoorverbinding tussen Eindhoven-Venlo-Düsseldorf

(inclusief verdubbeling Kaldenkirchen-Dülken). Voor een meer volledige overzicht en toelichting wordt verwezen naar “De Infra-ambitie van Noord-Limburg”⁵.

Innovatie

Op dit terrein vervullen (regio)gemeenten samen met de provincie een faciliterende rol. De regie ligt primair bij ondernemers en onderwijsinstellingen. De regio(gemeenten) en provincie hebben deze rol o.a. vervuld door het oprichten van het Innovatiecentrum Greenport Venlo. Voor de komende jaren (tijdhorizon minimaal 10 jaar) bestaat de primaire opgave uit de ontwikkeling van de Brightlands Campus Geenport Venlo. De bijdrage van de gemeenten bestaat vooral uit het bij elkaar brengen en verbinden van het bedrijfsleven aan deze ontwikkeling.

Onderwijs & arbeidsmarkt

Ten aanzien van onderwijs en arbeidsmarkt vervult de regio vooral een faciliterende rol, bijvoorbeeld door het ondersteunen van de realisatie van de University College Venlo, maar ook door ondersteuning van concrete initiatieven zoals het Servicepunt Logistiek Venlo, KDC Limburg, Expertisecentrum 3D printen etc. Ook bij het slechten van grensbarrières en het sluiten van strategische akkoorden tussen ondernemers en onderwijs wil de regio een belangrijke rol vervullen. Zie ook het thema kennisinfrastructuur.

Acquisitie & Branding

Ten aanzien van acquisitie en branding vervult de regio deels een regisserende en deels faciliterende rol. Het is evident dat het met name aan overheden is om samen met haar belangrijkste (publieke) partners acquisitie-inspanningen te leveren. Op het gebied van branding daarentegen is gezamenlijk optreden met ondernemers en onderwijs van groot belang. Een belangrijke rol die de regio daarbij vervult is het zorgen voor afstemming om te grote versnippering tussen de (branding van de) verschillende regionale verdienmodellen in Limburg te voorkomen. Strategische communicatie – waarbij de regio in samenwerking met o.a. “Limburg Branding”⁶ aan de lat staat - vormt een belangrijke opgave voor de komende jaren.

3. Verdienmodel Proces- en maakindustrie

Zuidoost-Nederland staat wereldwijd bekend om zijn hightech activiteiten en is een broedplaats voor innovatie en de thuisbasis voor bedrijven van wereldklasse. Met name Brainport Eindhoven die internationaal als sterk staat aangeschreven. Minder bekend is dat ook in de Regio Venlo de maakindustrie zeer sterk is vertegenwoordigd en dat veel hightech bedrijven van wereldklasse deel uitmaken van deze sector. Als wordt uitgezoomd, maakt de Regio Venlo voor wat betreft

de high tech maakindustrie zelfs deel uit van Brainport Eindhoven, ofwel ‘The World’s Smartest Region of 2011’. Veel van de bedrijven in de Regio Venlo behoren tot het MKB en zijn verbonden met de agrofood sector (inclusief tuinbouw) en/of gerelateerd aan de logistieke sector in de regio Venlo.

Techno Valley

In 2013 hebben enkele bedrijven – ondersteund door het LWV en Ondernemend Venlo - het initiatief genomen voor één gemeenschappelijk platform voor de hightech maakindustrie. Onder de naam Techno Valley willen zij hun innovatiekracht versterken en de Regio Venlo profileren als een sterke en bijzondere hightech regio met zeer goede opleidings- en carrièremogelijkheden. De samenwerking heeft als doel de innovatiekracht te versterken door kennis, wetenschap, technologieën en markten met elkaar te delen én gezamenlijk één sterk netwerk te vormen. Deze verbinding voor open innovatie in de regio is van belang om op technologisch gebied de concurrentie een stap voor te blijven en zo marktvaagstukken op te lossen die wereldwijd succesvol ingezet kunnen worden⁷. Dat moet zorgen voor een aantoonbare extra sterke economische groei van deze regio. De volgende drie concrete lijnen worden getrokken en uitgewerkt door een aantal ondernemers (per lijn):

- Urban Food Processing
- Energy Science Lab
- Industrie 4.0

De Regio Venlo wil de positie van de high tech maakindustrie in de regio verder versterken en veiligstellen voor de toekomst. Daarvoor is het van belang dat er gewerkt wordt aan een gezamenlijke visie en programma en dat de samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheden geïntensiveerd en verbreed wordt. Het platform Techno Valley is daartoe bij uitstek geschikt. Als regionale overheid zijn wij bereid – in overleg met Techno Valley - daarvoor de gewenste ondersteuning te bieden.

4. Kennisinfrastructuur

De Regio Venlo zet in op een verdere versterking en verbreding van het onderwijscluster op MBO-, HBO- en WO-niveau in de regio. De versterking én verbreding van het aanbod sluiten nauw aan bij de economische speerpuntsectoren van de regio (Logistiek, Techniek/ Maakindustrie, agro, zorg en vrijetijdseconomie).

De verbreding en versterking van het onderwijscluster in de regio beperkt zich niet tot inhoudelijke onderwijsontwikkelingen. De onderwijsinstellingen in de regio werken nauw samen met bedrijven in de regio. Kennistransfer van bedrijfsleven naar onderwijs en vice

⁵Deze is opgesteld door LWV en RMO Noord-Limburg in samenwerking met de 7 Noord-Limburgse gemeenten, MKB Limburg, LLTB, Gilde Opleidingen en Citaverde.

⁶Limburg Branding is een initiatief van de Provincie Limburg. Doelstelling is het vergroten van de bekendheid en reputatie van Limburg. De kosten worden geschat op € 1,2 miljoen per jaar.

⁷In de regio zijn inmiddels meerdere succesvolle private en publiek-private initiatieven op het gebied van open innovatie. Zonder volledig te zijn, kunnen als voorbeelden worden genoemd Services Valley, de Centra voor Innovatief vakmanschap en centra voor expertise, het Bleu Innovation Center, Feed Design Lab, Venture Lab, Innofabriek en niet in de laatste plaats de door de regiogemeenten, de provincie Limburg en Ondernemend Limburg opgerichte Greenport Venlo Innovation Center.

versa vormt een belangrijk onderdeel en is voor beide partijen van toegevoegde waarde.

De combinatie van onderwijsinhoudelijke ontwikkelingen én kennistransfer levert een belangrijke bijdrage aan het innovatievermogen en de aantrekkelijkheid van de Regio Venlo voor kennisintensieve bedrijven en jonge, hoogopgeleide professionals

De versterking en verbreding van de kennisinfrastructuur voor de regio is een continue proces. Daar waar kansen en ontwikkelingen van toegevoegde waarde voor de regio zijn, wordt actief geanticipeerd op deze ontwikkelingen. In de komende periode worden mogelijkheden binnen kennisinfrastructuur verkend in relatie tot het thema zorg.

De ontwikkelingen binnen de kennisinfrastructuur kenmerken zich door een sterke externe oriëntatie. Voor de realisatie van ontwikkelingen is intensieve samenwerking met onderwijspartners in de regio én het bedrijfsleven van essentieel belang. In relatie tot de regionale ontwikkelingen spelen ontwikkelingen op provinciaal niveau. De aanpak en uitwerking van het thema Kennisinfra vindt plaats binnen de kaders van "Kennis-As Limburg", Campus Greenport en het plan van aanpak Verbreding Hoger Onderwijs Venlo.

Vanuit het thema Kennisinfra is met partners ingezet op de volgende ontwikkelingen:

Logistiek

Regio Venlo wordt gezien als een van de belangrijkste logistieke hotspots. Binnen Kennisinfrastructuur is in navolging op het belang van dit thema voor de regio ingezet op onderstaande ontwikkelingen:

- Minor Customs Management in International Business, start februari 2015.
 - Deze opleiding is ontwikkeld door Fontys Hogescholen in nauwe samenwerking met Logistieke bedrijven uit de regio.
 - De Minor wordt aangeboden aan studenten maar tevens voor medewerkers bedrijfsleven.
- Ontwikkeling van een minor Agro-Logistiek.
- Synchromodale Logistiek, in samenwerking met Smart Logistics Center Venlo en Fontys wordt dit thema verder uitgewerkt en omgezet in een curriculum voor studenten en bedrijfsleven.
- Centrum voor Innovatief Vakmanschap Logistiek, ROC Gilde Opleidingen
- Kennisdistributiecentrum Logistiek, Fontys Hogescholen Venlo.
 - Het doel van het KennisDC Logistiek is het verzamelen en ontwikkelen van kennis, gebruik maken van elkaars expertise en het laten landen van topkennis in het Logistieke bedrijfsleven.
 - Toepassen van de kennis bij bedrijven, instellingen en kennisinstellingen.

In 2014 is op initiatief van Logistieke bedrijven in de Regio Venlo gestart om te komen tot één platform en agenda voor de Logistiek. Dit heeft inmiddels geresulteerd in de oprichting van Smart Logistics Center Venlo. Zowel Gilde Opleidingen als Fontys Hogescholen Venlo nemen een

belangrijke plek in binnen dit samenwerkingsverband van logistieke ondernemers.

Techniek/Maakindustrie

- Technieketen Noord en Midden Limburg, Gilde Opleidingen is initiatiefnemer en trekker van deze ontwikkeling.
 - Alle Voortgezet Onderwijs Scholen (en besturen) Noord en Midden Limburg zijn aangesloten, Fontys Hogescholen, Provincie Limburg en Keyport en Greenport/Venlo.
 - Het techniekonderwijs wordt in samenwerking met het bedrijfsleven hernieuwd ingericht.
 - Er wordt een 6 jarige techniekopleiding ingericht, met daarbij tevens inzet op de doorlopende leerlijn HBO Techniek.
- Center of Expertise Agrotechniek/Agromechatronica, bij Fontys Hogescholen Venlo.
 - Greentech Lab, gestart september 2014.
- Minor High Tech Agrosystems, start september 2015.,
 - Minor wordt gezamenlijk ontwikkeld door Fontys Hogescholen/Has Limburg.

Door de kennisinstellingen is een relatie gelegd met Services Valley. Samenwerking tussen partijen wordt in de komende periode verder ontwikkeld.

Agro

- Centrum voor Innovatief Vakmanschap Agro&Food, Citaverde College
- Centrum voor Innovatief Vakmanschap Tuinbouw&Uitgangsmaterialen, Citaverde College
- Start HAS Limburg met de opleidingen:
 - Bedrijfskunde en Agribusiness (september 2013)
 - Toegepaste Biologie (september 2013)
 - Fresh Food & Innovation (september 2014).

- Project Complete Control Growing Systems (officiële start februari 2015)
 - Samenwerking tussen Has, provincie Limburg, Botany en Philips
 - Ontwikkelen en realiseren van een Expertise Centrum Daglichtloos telen.

Campus Ontwikkeling/Universiteit Maastricht

- De Universiteit Maastricht zet in de regio Venlo in op een drietal hoofdlijnen:
- University College (brede bachelor opleiding) te Venlo;
 - Ontwikkelen en realisatie van een onderzoeksprogramma op basis van het programma "Eat Well";
 - De insteek van de UM is het verder ontwikkelen en realiseren van dit onderzoeksprogramma. Deze ontwikkeling staat 'los' van de realisatie van het University College;
 - Samenwerking op het gebied van onderwijs en onderzoek met Has Limburg en Fontys Hogescholen Venlo.

Zorg

In relatie tot het verdienmodel Zorg worden gesprekken gevoerd met Fontys Hogescholen Venlo en Hogeschool Zuyd over ontwikkelingen en aansluitingen binnen de regio Noord Limburg. Waarbij met name bij de crossovers tussen zorg en economische speerpuntsectoren kansen worden gezien. Deze kansen worden in de komende periode verder verkend en uitgewerkt. Focus ligt hierbij niet alleen op het HBO of WO onderwijs, maar nadrukkelijk ook op het MBO.

5. Vrijtijdseconomie

De vrijetijdseconomie draagt in grote mate bij aan de regionale economie en voorziet in 10% van de werkgelegenheid. Daarnaast bedraagt de vrijetijdseconomie 9,6% van het BBP in Noord- Limburg terwijl dit landelijk 4,8% is⁸. De regio beoogt een gezonde toeristisch-recreatieve sector te ontwikkelen en

⁸ Concept rapport Economische betekenis toerisme en recreatie regio Venlo, ZKA

te behouden. Samen met het bedrijfsleven participeren wij in Leisureport. In de regio Noord-Limburg is een trend zichtbaar van een dalend aantal overnachtingen en vakanties en daaraan verbonden ook een daling van de toeristische en recreatieve bestedingen. Dit komt voornamelijk door een terugloop in overnachtingen bij de bungalowparken en het recreatieve winkelen. 82% van de slaappleaatsen in de regio bevindt zich op vakantieparken en campings. Het grootste gedeelte is in de jaren 70 en 80 ontwikkeld. Een aantal vakantieparken/campings heeft een kwaliteitsslag gemaakt waarbij behoefte bestaat aan uitbreiding. Op andere verblijfsparken/campings is de vernieuwing achterwege gebleven. Hierdoor stijgt het aanbod, waardoor het aantal vakanties/overnachtingen daalt. Door de dalende bezettingsgraad komt de bedrijfsvoering bij veel aanbieders onder druk te staan. Dit leidt o.a. tot ontwikkelingen als huisvesting van arbeidsmigranten op vakantieparken/campings en permanente huisvesting. Daalt het aantal overnachtingen, dan daalt ook de toeristische besteding en daarmee komt de vitaliteit van de sector in gevaar.

De provincie Limburg is in 2014 gestart met een vitaliteitscan die moet uitwijzen hoe vitaal het toeristisch recreatieve bedrijfsleven is met een onderverdeling in de regio's Noord, Midden en Zuid. Voor de uitkomsten zijn gelden gereserveerd. Om de neerwaartse spiraal te doorbreken is Leisure Port met een project Strategisch Innoveren begonnen.

Innovatie is van groot belang voor een gezonde en ook in de toekomst renderende vrijetijdssector. De sector is zich daar zelf zeer bewust van en gelet op het belang van deze bedrijfstak voor de werkgelegenheid en het verdienend vermogen, verdient dit onze aandacht. Samen met de sector werken wij in 2015 aan een regionale visie vrijetijdseconomie die naar verwachting de basis vormt voor een concreet actieprogramma waaraan de komende jaren gezamenlijk uitvoering gegeven zal worden.

6. Zorg als verdienmodel voor de regio

Zoals de naam "Verdienmodel" eigenlijk al aangeeft, wordt in dit verband Zorg gezien als één van de economische motoren van de regio. Zorg draagt substantieel bij aan een gezonde en florierende regio. Innovaties, werkgelegenheid op alle niveaus, kennisontwikkeling en kennistransfer zijn elementen die binnen het verdienmodel Zorg de boventoon voeren. Het is de op één na grootste sector qua werkgelegenheid.

In de strategische visie is Zorg opgenomen als een bedrijfstak waarin de regio Noord-Limburg in de toekomst zou kunnen excelleren. De aanwezigheid van belangrijke instellingen op het gebied van psychiatrische zorg, het ziekenhuis VieCurie in Venlo en ontwikkelingen op het gebied van gezonde voeding in relatie tot zorg en onderwijs, maakt zorg als verdienmodel in potentie tot een kansrijke ontwikkeling.

Dit regionaal programma beoogt aan te sluiten bij innovatieve ontwikkelingen die de regio bijzonder maken en waar Noord-Limburg koploper in is. De Regio Venlo

wordt gezien als voorloper op de volgende gebieden:

- dementiezorg;
- crossover zorg en techniek;
- crossover zorg en voeding;
- crossover zorg en leisure.

Als overheid willen we deze ontwikkeling stimuleren en cross-sectorale koppelingen leggen. We leggen de juiste relaties tussen personen en organisaties. Daarbij moet de behoefte aan kennis het vertrekpunt zijn, niet de kennis die ontwikkeld wordt. Als regio kunnen we samen met de universiteit/lectoraten, het HBO en het MBO een kennisvraag vaststellen en deze vraag koppelen door middel van een kennismakelaar.

Een eerste stap is om, samen met onze regionale zorgpartners en ondernemers die actief zijn op de genoemde crossovers, nader te verkennen of dit interessante thema's zijn en/of er nog andere thema's te benoemen zijn waarop we als regio (kunnen) excelleren. Om van daaruit te bepalen welke koplopers er binnen de regio zijn waar we als overheid ondersteunend op kunnen aansluiten, zo mogelijk gezamenlijk met verzekeraars en kennisinstellingen.

Ook leggen we de verbinding naar de regionale thema's arbeidsmarkt en kennisinfrastructuur. Dit mede vanwege de vraagstukken die op het gebied van zorg spelen als het gaat om deze thema's.

Samenvattend zien we bij Zorg twee prioritaire ontwikkelingen naar voren komen:

- Innovatie (dementie, zorg en foods / techniek), samen met de verzekeraar en kennisinstellingen.
- Onderwijs – arbeidsmarkt, met name voor het mbo-onderwijs.

We gaan deze ontwikkelingen sonderen bij de maatschappelijke partners om gezamenlijk tot keuzes en een aanpak te komen.

7. Vitale Gemeenschappen

De kernopgave voor het thema 'Vitale Gemeenschappen' luidt: welke beweging is nodig voor een andere overheid en andere burgers, ieder in een eigen nieuwe aanvullende rol?

De zware (financiële) crises vragen om een nieuwe maatschappelijke oriëntatie, een hernieuwde brede maatschappelijke herwaardering van burgerschap en gemeenschapszin. We ontdekken met elkaar opnieuw de diepgewortelde kracht van de gemeenschap, we herkennen en herontdekken die in een nieuwe tijdgeest. Er ontstaat een gemeenschap die weer grip krijgt op de systemen van overheid en markt. Kracht ontstaat tussen geëmancipeerde mensen die de bakens zijn van nieuwe sociale vitaliteit. Het zijn immers niet de gemeentegrenzen die bepalen waar mensen bij horen, noch wetten of regels, noch de economische wetmatigheden. Vitaliteit en gemeenschapszin komt daar tot stand waar mensen die bij elkaar leven, op elkaar zijn aangewezen en met elkaar zelf oplossingen en wegen bedenken en tot stand brengen. Mensen kennen elkaar en elkaars behoeften en verlangens en proberen die in hun eigen leven, dat van hun gezin of hun nabije verbanden in te passen. Niet

op basis van een wet of voorschrift maar vanuit een goed begrepen vorm van wederkerigheid.

Identiteit speelt hierbij een zeer belangrijke rol. Identiteit is het wezen van een persoon of een groep mensen, het is iets dat ons met elkaar verbindt tot een hechte gemeenschap en daarmee van cruciaal belang voor deze ontwikkeling. Identiteit is daarnaast niet iets wat van overheidswege wordt opgelegd of met subsidie aangebracht. Deze nieuwe werkwijze is daarmee overigens expliciet geen keuze voor een passieve overheid. Het vraagt ook een actieve overheid en maatschappelijke partijen die (groepen) inwoners niet aan hun lot overlaat maar waar nodig verbanden versterkt of ondersteunt.

De kern van deze ontwikkeling is dat de overheid, maatschappelijke partijen en (maatschappelijk) ondernemers zich bewust moeten verhouden tot gemeenschapsontwikkeling. Gemeenschappen hebben namelijk ruimte nodig voor hun eigen proces.

De Regio Venlo heeft twee doelstellingen geformuleerd om de ontwikkeling naar zelfsturende vitale gemeenschappen te stimuleren:

1. De ontwikkeling van gemeenschappen tot krachtige sociale verbanden, die zelf richting en invulling geven aan hun eigen sociale en fysieke leefomgeving.
2. Het stimuleren van participatie, verantwoordelijkheidsgevoel en betrokkenheid van burgers met het oog op instandhouding van sociale verbanden met eigenheid en menselijke maat. Dit vraagt van ons als overheid een andere rol die sterker dan in het verleden gericht moet zijn op communicatie en verbinding.

Los van overheidsinterventies zijn er vele bewegingen van burgers die zelf het heft in handen nemen. Vitale gemeenschappen ontstaan vaak in het sociaal culturele van de gemeenschappen. We herkennen het als de vele actieve verenigingen die zich op tal van terreinen manifesteren. Wat we ook zien - en daar ontstaat doorlopende vitaliteit - is dat er mensen in een gemeenschap opstaan die kijken en werken vanuit het geheel van die gemeenschap. Dat zijn mensen die de verbindingen leggen, die verenigingen over hun eigen doelstelling als vereniging op het gebied sport of cultuur of zorg heen activeren om na te denken over de toekomst. We zien dorps- en wijkoverleggen die deze rol gaan zien en invullen. En die begrijpen dat niet de relatie met de overheid en een claimende houding een sterke gemeenschap maken, maar juist de eigen authentieke en autonome beweging.

In Noord-Limburg, is de VKKL⁹ zeer actief, een vereniging die zich inzet voor zelfsturende vitale gemeenschappen. Bij manifestaties zien we over gemeentegrenzen heen prachtige voorbeelden van kernen en wijken die aan het begin staan van dit emancipatieproces, de vitalisering van de eigen wijken en dorpen. En ook wijken en dorpen die daarbij vaak al opgeschoven zijn van het denken in harde zaken zoals gemeenschapsgebouwen naar meer sociale en mentale onderwerpen.

De overheid en maatschappelijke partijen hebben nogal eens de neiging deze ontwikkelingen te duiden als belangrijk voor de publieke zaak en te verbinden met publieke waarden en overheidsbelang. We zien dat op landelijk niveau terug in de positie die we mantelzorgers en vrijwilligers geven in de nieuwe wetgeving, als uitvoerder van de publieke zaak. Daar tegenwicht aan

⁹Vereniging van Kleine Kernen Limburg

bieden en juist zoeken naar de belangen van collectieven van mensen in eigen sociale verbanden is wat de ontwikkeling van zelfsturende vitale gemeenschappen kenmerkt. Iedere gemeente heeft daarbij een eigen historie en daarmee ook eigen verhalen.

Zoals aangegeven zijn er vele koplopers. Wij hebben deze koplopers gevraagd om een 'pamflet 7' te maken. Een statement op de ontwikkeling van zelfsturende vitale gemeenschappen. Dit statement wordt ingezet om de overheid te vragen bescheiden aanwezig te zijn en ruimte te laten voor de eigen gemeenschapsprocessen.

Voor de komende periode stellen we ons zelf een aantal doelen. Ten eerste zijn er de vele gemeenschapsverbanden die zich vaak op wijk- of dorpsniveau manifesteren. Dit zijn vaak de bestaande verenigingsstructuren. We zien dat er steeds meer dorpen en wijken gaan werken vanuit een toekomstplan, waarbij heelheid van de kern of de wijk uitgangspunt is. Ook opvallend is dat daarbij sociale opgaven steeds belangrijker worden. We zien dat nu ook terug bij lokale ondernemers die mee verantwoordelijkheid nemen voor totale werkgelegenheid en vooral ook geïnspireerd zijn om mensen die niet vanzelfsprekend kunnen meedoen een kans te geven.

De overheid en de door wetgevingen overheidsfinanciering maatschappelijke partijen zijn belangrijke spelers. Juist deze partijen kunnen, door overheidsbeleid gestuurd handelen en door zelf de verbindende schakel te willen zijn, onbedoeld, een bedreiging zijn voor de ontwikkeling van gemeenschappen. Door mensen met alle goede bedoelingen "in hun kracht" te zetten. De werkelijkheid is echter dat mensen steeds meer aangewezen zijn op interventies van de overheid en/of maatschappelijke partijen. Dus het niveau van interventie moet zeer weloverwogen zijn en een positie nemen ten opzichte van de zich ontwikkelende gemeenschappen.

Binnen het thema vitale gemeenschappen manifesteren zich met name de drie decentralisaties. De sociale opgaven op het gebied van jeugd, zorg, welzijn, werkgelegenheid en inkomen. Dit wordt in een apart traject¹⁰ met veel gezamenlijke activiteiten vorm gegeven.

De facilitering van het communicatieve deel van het thema vindt vooral plaats via de werkplaatsen gemeenschapontwikkeling, door de ambtelijke inzet op het thema vitale gemeenschappen en via partijen als de VKKL. Het is van belang het verschil te blijven zien tussen de producten en diensten op het gebied van zorg en welzijn, die door de overheid en maatschappelijke partijen worden geleverd en de van zichzelf ontwikkelende gemeenschappen waar de overheid op aansluit.

Tenslotte formuleren we de ambitie om een communicatieve overheid te zijn, met een scherp oog voor de rollen van overheid, maatschappelijke partijen en de communicatieve zelfsturing. Het gaat om begrip

van en vaardigheden om te handelen. Specifiek aanvullend zijn de netwerkqualiteiten, inzicht in de meervoudige overheid, processturing en waarderend onderzoeken. Deze ambitie kan ingepast worden in het grotere geheel van de ontwikkeling van de regio en de besturingskwaliteiten van de overheid in Noord-Limburg en geldt overigens ook voor maatschappelijke partijen in o.a. zorg, welzijn en wonen.

8. Excellent leven

'Excellent leven' gaat over de opgave voor de lange termijn om mensen te boeien en aan de Regio Venlo te binden. Daarbij gaat het om zowel de thema's van de relaxte noord-zuid-as: groen, natuur, recreatie, als de thema's van de bedrijvige oost-west-as: arbeidsmarkt en kennisinfrastructuur. De afgelopen jaren is in de regio al het nodige gebeurd en onderzocht op het gebied van het binden en boeien van mensen aan de regio: we weten daardoor al veel; de kans om mensen het vast te houden is vele malen groter dan de kans om mensen van buiten aan te trekken. Inzetten op het vasthouden van de eigen jongeren aan de regio, en het aantrekken van jongeren van buiten om in de regio een opleiding te gaan volgen die aansluit op de regionale arbeidsmarkt is hierbij heel belangrijk.

9. Duurzaamheid

Duurzaamheid is in de uitwerking van de regiovisie een belangrijk onderwerp. Duurzaamheid is ook een thema dat zich in alle overige thema's manifesteert. Vanwege het belang voor de ontwikkeling van de regio is duurzaamheid als apart thema geïntroduceerd. Duurzaamheid wordt een intrinsiek onderdeel worden van ons doen en handelen, wanneer bij elk besluit dat wij nemen, de vraag wordt gesteld waarom wij dat besluit nemen in relatie tot duurzaamheid.

Duurzaamheid in het beleid

Het thema duurzaamheid in de strategische Regiovisie wordt gezien als het delen van uitgangspunten voor duurzaamheid. Deze uitgangspunten vormen het fundament c.q. toetssteen voor het duurzaamheidsbeleid in de regio. Daarmee kan het fungeren als het fundament van gemeenteraden, colleges en uitvoeringsorganisaties in de regio.

De Regio Venlo heeft de duurzaamheidsambitie vertaald in het omarmen van het Cradle to Cradle beginsel. Dit houdt in:

"Ons doel is een aantrekkelijke, plezierige, gevarieerde, veilige, gezonde en rechtvaardige wereld, met schone lucht, water, bodem en energie – economisch, ecologisch en sociaal gewaardeerd."

Cradle to Cradle is gebaseerd op de drie pijlers van duurzaamheid: People – Planet – Profit

De noodzaak zal mondiaal toenemen om op een andere manier met onze leefomgeving, grondstoffen en energie om te gaan. Een verschuiving naar een circulaire economie zal bijdragen aan de regionale economie en de bevordering van de leefbaarheid van de Regio. Het vergt

¹⁰ Zie bijlage 2.

een nieuwe manier van economisch denken en doen, een andere manier van produceren, werken, wonen en leven. Dit werkt door van klein naar groot: van thema's binnen de Regiovisie tot aan de Regiovisie zelf, waarbij we in plaats van te werken aan het thema duurzaamheid vorm geven aan een duurzame Regiovisie. Uiteindelijk gaat het om de invulling van duurzaamheid en het maken van een afweging. Een inspiratiekader helpt om vorm en inhoud te geven aan duurzaamheid. In dialoog met de gemeenschap gaat de regio het inspiratiekader voor duurzaamheid vorm geven.

Kennisplatform Duurzaamheid

Een belangrijke stap op weg naar een duurzame Regio Venlo is het opzetten van een Kennisplatform Duurzaamheid waarin mensen binnen onze gemeenschap elkaar kunnen ontmoeten om samen invulling te geven aan duurzaamheid.

Het Kennisplatform Duurzaamheid moet een initiatief zijn dat vanuit de samenleving van de Regio Venlo zelf gaat ontstaan. Ondernemers, maatschappelijke organisaties, onderwijs en burgers met een passie voor duurzaamheid, moeten de krachten gaan bundelen om zo de leefbaarheid en de lokale economie van de Regio een impuls te geven. Het Kennisplatform zal een verbindend platform zijn dat werkt aan een bloeiende toekomst voor de regio, waarin duurzaamheid en innovatie centraal staan. Het Kennisplatform draait om kennisdeling op het gebied van duurzaamheid. Door kennis met elkaar te delen en te leren van inzichten uit het proces en concrete projecten, zal het Kennisplatform uitgroeien tot een innovatief platform. In deze context is 'delen het nieuwe hebben'. De start van het Kennisplatform is niet een eindpunt, maar juist de start van een nieuwe fase.

Kennisplatform duurzaamheid en de rol van de Regio

De rol van de regio in het Kennisplatform wordt ingevuld vanuit communicatieve zelfsturing. Dit vraagt om heel andere kwaliteiten van de overheid en ambtenaren dan in geval van een autoritaire en regelgestuurde overheid. In een autoritaire en regelgestuurde aanpak stuurt de overheid op resultaten, op concrete projecten en producten. In geval van het kennisplatform is de overheid een gelijkwaardige partner. De regio gaat zich op een andere wijze verhouden tot haar omgeving. De leden van het Kennisplatform richten zich niet op bestuurders of ambtenaren, maar op de keukentafel van dorpsgenoten en de kantines van de ondernemers. Het doel van het Kennisplatform is een samenwerking op basis van een coöperatie. Het coöperatief verband in het Kennisplatform geeft uiteindelijk een borging aan de continuïteit van de beweging en samenwerking binnen het Kennisplatform. Daarnaast ontstaan vanuit het Kennisplatform concrete projecten.

De regio vervult hierbij een ondersteunende en faciliterende rol.

- Procesondersteuning t.b.v. de vorming van een Regionaal Kennisplatform.
- Duurzaamheidsfonds t.b.v. projecten.

Programma's op basis van overheidsspoor

A. Het POL (Provinciaal Omgevingsprogramma Limburg)
Een belangrijke ambitie binnen Boeien en Binden is het zijn en blijven van een aantrekkelijke woon- en leefomgeving, met een hoge ruimtelijke kwaliteit en voldoende voorzieningen.

Hierbij is een nieuw POL van groot belang. Daarbij willen we gezamenlijk vergaande afspraken maken over de ruimtelijke ontwikkeling van de regio. Als regio doen we zelf de regionale afstemming en programmering, met name voor de thema's wonen, werklocaties en detailhandel. Vanuit het besef dat de voorraad (wonen/werklocaties/detailhandel/kantoren) ruimschoots voldoende is, maar kwalitatief niet goed aansluit op de behoefte, is het zogenaamde 'dynamisch voorraadbeheer' geïntroduceerd, ook wel 'het nieuwe groeien' genoemd. Vanuit dat perspectief stelt de regio nu de volgende drie thematische structuurvisies voor de regio op. Het betreft de thema's wonen, detailhandel en werklocaties.

Regionale woonvisie

Gezamenlijk willen wij komen tot een structuurvisie van de regionale woningmarkt in Noord-Limburg met bijzondere aandacht voor de toekomstbestendigheid van de bestaande voorraad en plancapaciteit. Hierbij worden ook, de fysieke en sociale aspecten van de leefomgeving meegenomen, met als doel een evenwichtige (in termen van aantallen en kwaliteit) ontwikkeling van deze markt. In de regio Noord-Limburg is van oudsher sprake van drie woonregio's met elk een eigen regionale woonvisie. De woonopgave vraagt echter voor de komende periode (2015-2018 met doorkijk naar 2030) om één regionale visie op wonen, waarbij een verdieping plaatsvindt ten opzicht van de huidige woonvisies.

Regionale visie detailhandel

Het in stand houden van een gezond en gedifferentieerd winkelklimaat vraagt om een actieve aanpak. Regionale samenwerking kan deze opgave gemakkelijker maken, bijvoorbeeld door middel van het uitwisselen van informatie en het afstemmen van grootschalige initiatieven met een bovenlokaal/regionaal effect. Deze visie is de basis voor het maken van regionale bestuurlijke afspraken over nieuwe initiatieven. Deze afspraken worden jaarlijks herijkt en er vindt monitoring plaats via de Regionale programmeringsoverleggen. De horizon van de Regionale Detailhandelsvisie ligt op 2020, met daar waar dit zinvol is een doorkijk naar 2025. Hierdoor sluit de visie aan bij de looptijd van het POL.

Regionale visie werklocaties (kantoren en bedrijventerreinen)

Deze visie is de basis voor het maken van regionale bestuurlijke afspraken over de uitbreiding van bestaande locaties en nieuwe initiatieven, programmering, en herstructurering/kwaliteitsverbetering van locaties. Hierbij wordt ook onderzocht hoe de samenwerking rondom werklocaties in de regio geïntensiveerd kan worden.

De tijdshorizon van de regionale visie ligt op 2020 met daar waar dit zinvol is een doorkijk naar 2025. Hierdoor

sluit de visie aan bij de looptijd van het POL.

Daarnaast zijn wij gestart met het gezamenlijk opstellen van POL-uitwerkingen/regionale structuurvisies voor Landbouw /Landelijk gebied, Vrijtijdseconomie en (wind)Energie.

B. Infrastructuur

Als het gaat om het investeren in en lobbyen voor versterking van de multimodale infrastructuur speelt de regio samen met de provincie een regierol. Belangrijke opgaven zijn o.a. de uitbreiding van de overslagcapaciteit (barge- en railterminals), uitbreiding A67 en N270, verdubbeling en elektrificatie van de Maaslijn en realisatie van een goede en snelle spoorverbinding tussen Eindhoven-Venlo-Düsseldorf (inclusief verdubbeling Kaldenkirchen-Dülken). Voor een meer volledige overzicht en toelichting wordt verwezen naar "De Infra-ambitie van Noord-Limburg"¹².

C. De drie decentralisaties [de drie D's]

De decentralisaties in het sociaal domein start op 1 januari 2015. We weten dat het een illusie is dat alles er op deze datum ook staat en dat het zonder bijzondere aandacht zelf verder kan. Alle zeilen moeten worden bijgezet om de operaties van iedere dag goed uit te voeren. Al hebben we al een aantal innovaties in gang gezet, de echte transformatie moet nog plaats vinden. De ontwikkeltafels worden nog opgetuigd en het regionaal Service Bureau en de zeven gemeenten moeten nog op elkaar ingespeeld raken. Voor de jeugdhulp gaan we na afloop van het Regionaal Transitie Arrangement jeugdzorg naar eigen lokale invullingen. Wetgeving zal zich verder ontwikkelen, reacties en feedback van inwoners zal leiden tot aanpassingen van onze

werkwijzen. Aanbieders van zorg willen aanspreekpunten. Verantwoording richting het Rijk en anderen zal vorm moeten krijgen. We anticiperen op maatschappelijke ontwikkelingen en krijgen te maken met problemen en opgaven die we nu nog niet kunnen overzien. Kortom, er staat veel op stapel, wat nu al voorzienbaar is, maar ook wat nu nog volstrekt onbekend is.

De afgelopen jaren hebben we bestuurlijk, ambtelijk en maatschappelijk een stevig fundament gelegd om de drie D's uit te voeren. Ieder in zijn en haar eigen gemeente, voor die aangelegenheden die je lokaal uitvoert, en zeker ook op de schaal van onze regio. Op dit fundament kan verder worden gebouwd. Hoewel we nog lang niet uit ontwikkeld zijn, zullen we een fase ingaan, waar het beheersmatige een rol gaat spelen en waarbij er een grotere nadruk komt te liggen op onderwerpen die aan bedrijfsvoering raken. We gaan contracten beheren, er gaan factuurstromen lopen, we dienen ons te verantwoorden naar de samenleving, naar gemeenteraden, naar Den Haag etc. En onze uitvoering gaat "live", na jaren voorbereiding gaan de winkels open en wordt het werkelijkheid. Onze werkwijze en structuur moeten aansluiten bij die tweeledige opgave:

- Het verder ontwikkelen van een drie D aanpak, die correspondeert met de door ons ingeslagen weg, waarbij begrippen als dichtbij, preventie, met de samenleving de boventoon voeren. Aansluiten bij de krachtige gemeenschappen, die in de regio visie beschreven worden. Samen blijven ontwikkelen.
- Grip hebben in de volle breedte op de uitvoering van de drie D's, inclusief het reilen en zeilen van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Limburg-Noord.

¹² Deze is opgesteld door LWV en RMO Noord-Limburg in samenwerking met de 7 Noord-Limburgse gemeenten, MKB Limburg, LLTB, Gilde Opleidingen en Citaverde.

D. Arbeidsmarkt

De economische crisis, hoge werkloosheid en de veranderende invulling van werk en arbeid staan centraal op de (landelijke) maatschappelijke en bestuurlijke agenda's. Deze discussie is niet voorbijgegaan aan de regio.

Wij ambiëren een aantrekkelijke regio te worden/blijven die mensen, kennisinstellingen en economische ontwikkeling aan zich weet te binden. Dit doen we samen met onze strategische partners in de private en publieke sfeer. Partners die zich mede-eigenaar voelen van onze visie. Deze koers past naadloos in onze regiovisie waar volop wordt ingezet op de kwaliteitsslag van de beroepsbevolking en van de werkgelegenheid. Een visie waarin wij het als regio als onze opgave zien om de economische en maatschappelijke opbrengsten van deze ontwikkelingen te laten landen in onze regio. Hiervoor hebben wij oog voor de dynamische balans tussen het kunnen van onze beroepsbevolking en het willen van onze ondernemers¹³.

Een goed functionerende arbeidsmarkt is daarmee essentieel voor het realiseren van de regiovisie. Zij versterkt de sociale ruggengraat en stimuleert de economische motor.

Dit doen we in strategisch partnerschap met de belangrijkste belanghebbenden. En met een bijzondere focus op de sectoren die in de regiovisie tot speerpunt zijn benoemd: Agrofood, Logistiek, Proces- en Maakindustrie, Vrijtijdseconomie en Zorg.

Als overheden hebben wij hier overigens een beperkte invloed op. Hoeveel invloed wij hebben hangt af van ons vermogen om vanuit een (strategische) visie anderen te mobiliseren. Maar ook van de mate waarin wij samenhang weten aan te brengen in ons interne handelen op het vlak van werk en inkomen, onderwijs en scholing, economie en ondernemerschap, en sociaal maatschappelijk ondernemen en social return.

Als overheid is het hebben van een eigen koers dus van groot maatschappelijk belang. Een verbindende visie, het in samenhang inzetten van onze instrumenten en een consistente lijn in de uitvoering vergroot ons vermogen om zelf te sturen op de realisatie van onze strategische ambities. Deze koers bestaat uit een aantal onderdelen:

1. Verbeteren functioneren van de arbeidsmarkt
 - a. Vergroten transparantie en informatiebeschikbaarheid: waar zitten dan wel komen de banen en kansen?
 - b. Partijen helpen om samen te werken. Patstellingen doorbreken. Oftewel het oplossen van collectiviteitsproblemen.
 - c. Oplossen barrières.
2. Verminderen en voorkomen van de mismatch op de arbeidsmarkt
 - a. Verbeteren aansluiting tussen instroom en vraag. Door opleiding en (om)scholing, maar ook door beter te kijken naar kansrijke sectoren.
 - b. Groei werkgelegenheid voor specifieke arbeidsmarktsegmenten, zoals onderkant arbeidsmarkt of herintreders.
3. Verhogen van het de arbeidsparticipatie
 - a. Op korte termijn inzetten op verlagen werkloosheid (uitstroom WWB en WW).
 - b. Verhogen deelname aan de arbeidsmarkt, ook van inwoners die niet hoeven of (nu niet) kunnen.
 - c. Bieden van werkgaranties.
4. Voorkomen van tekorten op de arbeidsmarkt
 - a. Inspelen op en het programmeren van vraag en aanbod: geen tekorten in onze speerpuntsectoren.
 - b. Verhogen arbeidsparticipatie (zie ook opgave 3), ook door reactivering en/of het behoud van talent.
 - c. Stimuleren eigen verantwoordelijkheid partners in het voorkomen dan wel oplossen

¹³Bron: Regiovisie, 2012

van tekorten.

5. Verhogen van het verdienend vermogen van de beroepsbevolking

- a. Investeren in opleiding en scholing zittend personeel met als doel het verhogen van de waarde van werknemers.
- b. Het upgraden van de beroepsbevolking om te komen tot een betere match en het vergroten van de inzetbaarheid over de sectoren heen.
- c. Kwalitatieve upgrading werkaanbod: werkgelegenheid met carrièreperspectief.

6. Participatie op de arbeidsmarkt als middel voor maatschappelijke participatie

- a. Aansluiting van beschut / aangepast werk bij het regulier werkproces. Dit is een opgave die direct raakt aan de doelstellingen van de participatiewet en de beleidsplannen die de gemeenten op dit gebied hebben opgesteld.

Om deze doelen te bereiken, investeren we in een breed (economie, onderwijs en werkgelegenheid) strategisch netwerk tussen partners (werkgevers, onderwijs, overheid) op de arbeidsmarkt. Vooruitlopend op deze strategische benadering investeren we nu al in interventies waarvan we verwachten dat zij al op een kortere termijn kunnen bijdragen aan deze doelen:

- We investeren in de upgrading van onze beroepsbevolking (zie kennisinfrastructuur).
- We 'ontgrenzen' de arbeidsmarkt waardoor in de grensregio een DU-NL arbeidsmarkt ontstaat.
- Op regionale schaal intensiveren we de samenwerking tussen de sociale diensten, het UWV en de WSW bedrijven. Intern bundelen we klantenbestanden en expertise. Extern betreden we de markt als één organisatie.
- Op regionale schaal investeren wij de oprichting van een Werkbedrijf dat de begeleiding naar beschut werk organiseert en hiervoor werkgevers ontzorgt.

Met onze strategische partners nemen we maatregelen om (tijdelijke) tekorten op te lossen door nieuwe arbeidsmarkten aan te boren.

E. Brightlandscampus Greenport Venlo

Al in 2009 heeft de Regio Venlo zich duidelijk uitgesproken met een wervende ambitie om het excellente en onderscheidende van deze regio te versterken, namelijk: *“De regio Noord-Limburg wil met Greenport Venlo een toppositie innemen als centrum van agribusiness en (vers)logistiek. Innovatie en het versterken van de agrologistieke keten zijn speerpunten. De ontwikkeling van een hoogwaardig en aantrekkelijk werklandschap dat letterlijk ruimte geeft aan de ambities hoort daarbij. De greenport en het werklandschap leveren samen een impuls voor de economie en de leefbaarheid van de regio op.”*

De ontwikkeling van de Brightlands Campus Greenport Venlo is voor de regio van evident belang. Het is een nieuwe stip op de horizon voor de regio met Venlo GreenPark als fysiek middelpunt en katalysator van de regio. Daarbij is de Brightlands Campus Greenport Venlo geen doel op

zich, maar een middel om inhoudelijk focus te brengen en de juiste partijen snel met elkaar in verbinding te brengen om innovatie en kennisontwikkeling- en verspreiding te versnellen. En ook om het vestigingsklimaat in de regio te verbeteren, het bedrijfsleven (voornamelijk MKB) te faciliteren en de economische structuur van de regio te versterken. Greenport Venlo richt zich daarbij op het DNA van deze regio namelijk agro/food en gezondheid/gezonde voeding, maakindustrie, logistiek en services. Greenport Venlo kijkt naar de sectoren die in de regio sterk vertegenwoordigd zijn, en naar de synergie die met kennisinstellingen te vinden is. Thema's als 'gezonde en veilige voeding' – met daaraan gekoppeld de biobased verwerking en distributie van primaire agrarische grondstoffen – komen daar centraal in naar voren.

Op initiatief van de provincie Limburg werken de Provincie, regionale overheid en kennisinstellingen aan de ontwikkeling van een campus binnen Greenport Venlo. Om het vestigingsklimaat en de kennisinfrastructuur in de regio te verbeteren is het noodzakelijk dat onderwijs, toegepast onderzoek, innovatie en valorisatie worden versterkt. De campus kan daarin een centraal ontmoetingspunt vormen met verbindingen naar andere instituten en bedrijven.

De campus zal zich richten op de sectoren agrofood, logistiek, maakindustrie en crossovers. Het aanhaken van het bedrijfsleven op deze ontwikkeling is van groot belang en heeft veel raakvlakken met de doelstellingen van de regionale thema's logistiek, maak en agro (zie eerdere bijdragen in dit document).

